

వాయునందనశతకము.

(శ్రీరామాయణ కథామాలాలంకరము)

ఉ శ్రీరమణీయవేష! సురసిద్ధనిషేవితకటాఘాష! ప
స్తాయశోభిలాష! రజితాదలచాలన కీర్తికాశోష! దు
ర్వార పరాక్రమోత్కృట వివధితతేజ! సమీర శాంజనా
స్ఫారతపః ఫలదయ! కృపామయ! ధీమయ! వాయునందనా! ౧.

పై నిజముగ నాయనంబునను నిన్నె శరణ్యముగాగ నమ్మి దు
ష్ప్రిజ లాసరించు విఘ్నముల బాపెదవంచు దలంచువాడ భా
నుజనచివ్రుండవై రిఘుతనూభవుడౌత్యము నిర్వహించి ధూమి
జకును సంతసం బొసగు మేటివి గావొకొ వాయునందనా!

|| నీచులు నీదుభకు న్నకు నిందలు మోసదలంచి రియ్యెడక
యోవనశేయు మేల్లయును నొప్పిదమున్ విధిమందబూసుమా
యావనశేతు నిన్ను పరిహాసము జేయుకుమయ్యె యెల్ల ను
కోవములన్ దెరల్చి నను గూర్చిన గావుము వాయునందనా! 3

|| పరులు కొకెంతయైన పరిపంథుడగాను మదీయకార్యమే
స్థిరముగ యుక్తమౌ పగిలి స్థితిగాంచ భజింతు నిన్ను ని
ష్కరుణ వహింప బోకుము యశంబభిలంబాగి నీదె గావొకో
శరణశరణ్య దీనజనచందనచందన వాయునందనా! 4

|| రావణు డద్రీజారమణు రమ్య సీతేనమైన శైలమున
గావరమొంది యెత్తుతరి గామవిరోధి తలంపు సిగ్గమై
పావనమైన రూపమున భాసిలి యంజన కుచ్చల వి
శ్వాననమూర్తివైతివి ప్రచండ పరాక్రమ! వాయునందనా! 5

|| అంజన కుచ్చలి సముదంచిత భంగి గగ్గరించు అన
త్కంజహీతున్ ఫలంబనుచు దామననృత్తి జరింపవే మునుల్
భంజిత కంజ పుంజముల భ్రాంతిలి శాపమొసంగ గుర్చియె
రంజిలవే విరించి వరరాజము లొప్పగ వాయునందనా! 6

|| నీదు సముద్యహాన్న కియు నీదు పరాక్రమ విక్రమాదులన్
మోదముగల్గి చెప్పటకు మూఖింపుతో దలకొన్న శక్యమే
కాదదియెన మానసము గైకొనె నెమ్మని పూజించేయగా
మీదియెభారమింక దరి మెల్లగ జేర్చుము వాయునందనా! 7

|| సురలను వేపు రావణుని సూదనమున్ నేరవేర్చి ధాత్రి
నరులకు మేటివైదనరి నర్మిలి వానర దివ్యమూర్తివై
సరసిజచాంధవాత్మజుని సమ్మతిజేరి తదీయసోదరున్
వాన ఋష్యమూకమున బూనికనుంటివి వాయునందనా! 8

౯॥ మధ్య చరిత్రమెల్లయును వప్తితమై దనరాకే జెప్ప నా
నాధ్యము గామి మానితని జారుతరంబుగనుండి యుండినన్
సాధ్యమటంచు బూనితని సమ్మతి నియ్యెడ రాదుచంద్ర సా
స్త్విగ్యమునుండి వాంఛితము నుండి ఖలించగ వాయునందనా! ౯

౧౦॥ పుట్టినమీద బరడచు బుట్టెడి సూర్యుని మింగి వజ్రిచే
పట్టిన వజ్రపాతముని భంజితమై హనుభాగ మేర్పడన్
బట్టవహించి సిగ్గుయము బల్మిని మీజనకుండు పెంచి చే
పట్టెగద ! నినున్ సురలు బ్రహ్మయు వేడగ వాయునందనా! ౧౦.

౧౧॥ దినకరుచెంత నిద్రలును ధీరత బొందితి వాయు కానన్
దొక్కపుడు మంత్రయన దివ్యయశంబు వహించి మించి యం
బుకుచు నీక- బెంచితివి సర్వసిగంతము లాశ్రయించు వా
లని బరిమార్చి బూనితివి లెగ ఘాత్రని వాయునందనా! ౧౧.

౧౨॥ కమల భవాస్త్ర మొక్కటిని గాక సమస్త మసోస్త్ర జాలమున్
సమర ముఖంబునన్ జేరుచు సంపద యొప్పుగ గామరూపివై
క్రమముగ బ్రహ్మచర్యము విరాజిల సిమ్ముల ఋష్యమూకమం
దమ వరాత్మ జాంత సమయంబొగి కోరవె వాయునందనా! ౧౨.

౧౩॥ నీదు హితానుగ్రహముగ నీరజనాభుడు నా మమూరికయై
వేదిని రాఘవాన్వయ సమ్మర్థిని బెంచి సుమిత్ర సూతీయా
సోదరు లక్ష్మణుల గలసి శోభిలి మైధిల కన్యకామణి
మోదమతోడ జేకొనడె మోహము చొప్పుడ వాయునందనా! ౧౩

౧౪॥ రాముడు నీతలోగలసి రంజిలి లక్ష్మణ గూడి ధీర్మై
కామిత దండనంబునను గాపురమున్ దగ జేయబూని యు
దామయశంబుతో దసరి దానవమూకల మీట రావణు
డామిక మొప్ప నీతగొని యారయ నేగడె వాయునందనా

౧౩. రావణ సితయా మిథిలగాడకుమారిక మిమ్ముగాంచి భో
కావహ మన్నయై తనకు యాభరణంబుల మూటగట్టి నా
నా విధయోచనల్ బ్రబల నర్మిలి మీకడ బారవేయగా
దైవ నియోగమై గనెడి ధన్యత గాంచవే వాయునందనా! ౧౫

౧౪. అట పశుమందు రాముడు నిజాంగన గోల్పడి సానుజంకునై
కుటజ గుహాదికంబులను గుమ్మరి జానకిగాన కెంతయుఁ
గటకట శ్రేణి ఘోరమును కానన మందొగి యేగి పంప చెం
గట నిలువంగ వారలను గానగ నేగవే వాయునందనా! ౧౬

౧౫. పొసగెడి మాటలకొ మనుజు శ్రుంగపులకొ గరగించి వెంటనే
చిసరుకా మిత్రసూనుకి భీతినొసర్చ దలంచి మూపుమై
యసమ సమీర వేగమున యుద్బటసుండి వహించి మించి నా
హసమున ఋష్యమూకమున హాయిగ శేన్నవే వాయునందనా! ౧౭

౧౬. అనుజుని కోపభీతి నటులర్క-తనూజును ఋష్యమూకమం
దునికి వహించి నిర్భయతనుండి రఘూద్వపలు దర్శనంబులకొ
ఘనమును సంశయంబెసగ గశ్యలయైంది వెఱుగు చేకొనెకొ
చిసకర వంశ శేఖరుల దెచ్చితి వట్టుల వాయునందనా! ౧౮

౧౭. దీనకరసూను నాత్మగత దీనరీచాపి సమానకార్యులై
దనరెడి రాఘవార్కజుల దౌత్యముచందు బ్రహ్మ తేర్పనకొ
పనుచు సఖిత్వమిద్దరికి మాన్యత గాంచగ నగ్నిసాక్షిగా
నొనరిచి తొర నిష్క-పట ముల్లసిలంగగ వాయునందనా! ౧౯

౧౮. జనకజ వేసివోయిన బ్రశస్త నిజాభరణాదికంబులకొ
గొని రఘురాము ముందటను గూర్చిని నిల్చి సఖిత్వబాంధవం
బనుపముగాగజేసి పనితాపహృతిత్వ మహాపరాధియా
చరవర్చ్య వాలినెడ వైరము బెంపవే వాయునందనా! ౨౦

వాయునందనశతకము.

చ॥ అనుజవిరోధహేతునిషఁడుం బొగి డేటబడంగవాలి న
మృతబడవేసి వానరజమావరు భానుబుమెప్పజేయు రా
ముని పరిమృదుటుంగఁడు మోదముతో గొని రామునాజు చే
జచకసుత౯ గనుంగొనడి సత్కృతిబూనఁతె వాయునందనా! ౨౦.

చ॥ వనచరమీరుల గలసి వానిసమీపముజేరి చింతతో
మనులరి బడి రాధ్యుని ముగ్ధదోడ్పడ నీత లంకలో
మృతసైత్యింగి యచ్చటికిమాగఁము దోచకనుండు సౌశ్ఛాదున్
వలతుమనాన సాగర మనార్యతచాటవె వాయునందనా! ౨౧.

చ॥ వనధిని దాటునేగమున వాని దాగిచమనకామృజుం
డనునయముప్ప గూర్చి యానామ నెల్ల దృఢోరించుచుక
దనుబరీక్ష చేయుటకు యమహరిక పూని ధీరత౯
జేరికె జయించవే నుకముండు మెచ్చగ వాయునందనా! ౨౨

చ॥ కిరుకను సింహికాగ్రహము క్షేతమునిర్వచలంచితల
యనుమవె మర్మఘాలము దోచపు కాహుబలంబు సేర్పియై
దనుజుల ధూనుకేతువని ద్వియు దోచగల కశేరవే
వనచరయాపముక విశచి వంశాల బూనితె వాయునందనా! ౨౩

చ॥ జలనిధి చాటి తీరమున నానయచాక చరించి పిల్లగా
దెలకువతో బురంబు జొరమేల్కొని లంకేణి యెడ్డుగింపగా
ఒకమిని దాసి గెల్చి పరిపథులు భీతిల బట్టణంబు వా
ని విడిపించి చొచ్చిపరికించవె నీతను వాయునందనా॥ ౨౪

చ॥ గిమునుగమువేగమున గెవల వాయువుభంగి జొచ్చిని
పొగము మనోధృతిక దనరి సర్వవిధంబులనొప్పు కామి
స్తామము గన్నులారగని నుప వరాంగన లందు రాష కాం.
భామణి గానలేక బరితాపము జెందవె వాయునందనా!

౧॥ తమకము తోడనొప్పియును దాల్చినిగాంచవె యూనిశోకము
దమర వధూత మోస్త్ర మమహామహిమాద్భుత దివ్యశోభాన్
హిమకరమాలికానికరహృద్యనిలోకసజాలశాంత దు
స్మదనుజ్ఞాంధ కారమగు రామునికామిని వాయునందనా! ౧౨

౨॥ రామునియందె చిత్తమిడి రాక్షస కాంతల మధ్యనొప్పు కాం
తామణి బాసకికగని మందంబును శోకము బెగలంబుగా
నామెను బల్కరించుకొను గౌత మనంబు నలంకరించగా
బ్రేమను బ్రహ్మండము పరిచ్ఛదమిచ్చెగ వాయునందనా! ౧౩

౩॥ ఆతరుశాఖమీద సమయంబును వేడుచునుంజి యుండ సం
జాత మనోవికారకున సజ్వర మావనభూమి కా సితక
నిత్రవివేకియై దనుజవీరుడు రావణుడగుదెంచు ని
ర్యాతరవంబునక బదిలమచ్చట నుండవ వాయునందనా! ౧౪

౪॥ దశవదనుండు పచ్చటను దద్దయుగాంచి శరీరధర్మముల్
పశమున పతికలంగ రిఘువంశకులాంగన గడ్డిహాళనే
దశముఖివృష్టి కడ్డమిడి ధైర్యము జేకొని వానిదౌష్ట్య ము
త్యశుభదమాటచేత వచ్చుందుట గాంచవె వాయునందనా! ౧౫

౫॥ నయమున దర్శనంబునను నిర్మయునక విఘ్నార్థమేర్పడక
హయవదనాదిదైత్య యువిదావళి శాసనజేసి రావణు
డయశము జొప్పడంగ జను సంతట జానకి యాత్మహత్యకై
స్వయముగ గొమ్మమీద సిగవై చుట గాంచవె వాయునందనా! ౧౬

౬॥ జానకి నిశ్చయంబుకడు సంకట మిచ్చుటజేసి నేగమే
దానినిమాన్యు రాముచరితంబును గానముజేసి మోదమ
మౌనినిజెంది నుంగరము ముక్కువతోడ నొసంగి దుఃఖముక
మానగజేయవే దనుజమండలి నిర్మల వాయునందనా! ౧౭

చ॥ కాలవిశేషదోషమున గష్టములందెడి రాముకామిని
శీలముతోడ రాముకడ నేర్పదలంచి యెటుంగజేయగా
చేలికజే నీనీత కడిగిత్వచటంచు వచించ భిన్నతక
శైలవర్ణంబు బోలు నిజసత్వము జూపవె వాయునందనా! 33

చ॥ గురుతర కామరూపమున గూర్చిని మేరునగంబు తుల్యమా
సురచిర కాయమయ్యెడల జూపి తదీయ హితానుకారివై
గరిమ నిజాకృతిక మరలగైకొని యామె యొసంగినట్టి సుం
దిర మణిరాజగుటబడసి ధన్యత గాంచవె వాయునందనా! 34

చ॥ కాకవిభంజనంబు దీక్షకంబునుగాంతు దొనర్చుగాధ ను
న్లొకుని కానవారుగ విశుద్ధమనంబున జెప్ప నీత క
స్తోక కుతూహలంబొసరు సూక్తుల నమ్మిక నిచ్చి వేగ ని
ర్వాకుల శైల్యమొప్ప రణంగముబూనవె వాయునందనా! 35

చ॥ వచ్చినకార్యమే నెఱపువాడొక దూతయనంగనానె తా
వచ్చిన వాతక రావణు డవశ్య మెఱింగిన యుక్తమాగడా!
ప్రచ్చెగ పృథ్వివాటిని పైరముబూని యశోకానన
మ్మొచ్చెము లేని శౌర్యమున నూడ్చవే మున్నటు వాయునందనా

చ॥ వనమటు భగ్నమాట వనపాలకు లయ్యెడగాంచి వేగమ
ద్దనుజ పర్యేష్య మ్రోల విశదం బొసరించిన నుగ్రమాతికయై
యొసపిన కింకరవ్రతతి నాలమునక మడియంగజేసి య
వ్వనమున చైత్య దేవతము ప్రచ్చవె కుగ్ధత వాయునందనా! 36

చ॥ రణహత శేషసింకరులు రావణుచెంత బరాజునుమ్ము
వ్రోణ నిజదేహ జాలముల సర్వముజెప్ప బ్రహ్మ
గుణగణదుజ్జయక బసవ గోపము తీర్చ
రుణ పరిఘాహతిక దునిమి రూపజ శే

1. అంతట మంత్రీపుత్రులను నాజికే బంప విచిత్రమూర్ఖులై
క్రాంతనయస్త దిగ్వితతి భ్రాజిని కాలనుశేత రాయుడుకొ
వాంతిలు శోణితాదుల వ్రాలగ శేరుచే వారి నేడ్చుకొ
శౌంతి యొకింత లేకయును సర్వరమయ్యెడ వాయునందనా! ౩౯

2. సచివకుమారు లప్పగిసి జమ్ముట గాంచి దశాస్య డుగ్ధుజై
ప్రచుర బలాధ్యులైన సచివప్రవరోగ్గుల పంచకమ్ము స
దుచ్చిర శరాస్త్రసంపదనిరుద్ధుల సంపిన బంచకమ్ముకొ
రచితయమాలయాఘ్వులుగ రంజిల జేయవె వాయునందనా! ౪౦

3. సురలను లెక్కగైకొనిని శూరులు దోమలధంగి ముగ్ధివకొ
జరము దలంచి వేసటను జింతిలు రావణు నాలకించి వే
గిరము కుమారు డక్షుడొగి భేదమునాప పరాక్రమంబునకొ
దురము నొసర్చ డిహనడె దోష్టల మొప్పుగ వాయునందనా! ౪౧

4. అక్షకుమారు డప్పగిసి నాహవభూమిని విక్రమించుకొ
బక్షివరుండు పన్నగంబు బట్టి విదల్చెడి రీతిదోచ బ్ర
త్యక్షము వానిబట్టి మహానద్భుత లీల పధించి మించవే
రాత్రుసనైశ్యమయ్యెడ బరాధన మొందగ వాయునందనా! ౪౨

5. తనయని చావుచే మిగుల తత్తర పాటొసగూడ రావణు
డనిమష రాడ్విజేత సప్రదాజికే బంపడె నిజకరేశ్వరుల్
ఘనమగు కశ్యపంబునను గార్యవిమర్శన మాచరింపగా
వనరుహసూతి సంతసిల వాయువు భీతిల వాయునందనా! ౪౩

6. ఖరశరు డింద్రజిత్తు విశిఖంబుల దిక్పతి గవ్వచుకొ వడికొ
దురమున దేజరిల్ల బదదోర్నఖ దంతశరప్రచండతకొ
స్థితర దైత్య లత్యమును జిందర వందరజేసి దైత్యము
చ్చేరు వెనకకొ జరించవె విజృంభిత చాతురి వాయునందనా! ౪౪

చ॥ తన శరలక్ష్మ్య సంపదలు దక్కమి భీతిలి దైన్యమాత్మలో
బెనగొన దైత్యుడయ్యెడల బెద్దయి జింతిలి వేరువోదమి
వనరుహ సంభవాస్త్రమున వధ్యతలేమితలంచియిత బం
ధనమునునై సజేయ విను దాకొనబూనడె వాయునందనా!

చ॥ గరిమ బిళామసోస్త్రమున గట్టదలంచిన దైత్యుగాంచి స
త్వరముగ నేల్ల డెందముల దాల్చికలంకముగాంప నిజా రే
శ్వరులు పిరంచనుకా గర్భా సల్పుచుచుండగ రక్షణాభిముఖ
ద్వారమును బొందవైతిని ప్రశస్తమనోభృతి వాయునందనా!

చ॥ తనువు మహోస్త్రపాతమున దాడితమై నిజజేష్ఠమాసెత్తె-
వసరుహసూతి దివ్య వగవై భవ మయ్యెడ సంస్కరించుచుకా
మనమున ధైర్యమింతయును మానక రాముని నాత్మ్యగ్ని స
ద్వివరయ్యుతో నే బంగనే వహిన విధంబున వాయునందనా!

నయూగము దసిరి దైత్యభటుల్ శణవల్కలాదులకా
పావనమైన దేహమున బంధనముల్ దగజేయ వెంటని
యా విబుధాళి సంతసిల నబ్జభవాస్త్రము వీడిపోవగా
రావణ సూతి భీతి బహరంబున జెందడె వాయునందనా!

చ॥ మరియొక భంగి కార్యమును మానక జేయగలేక దైత్యుల
ద్విర భయమొందుచుండినను ధీరత రావణుతో బ్రసంగ ము
త్తరి నొనరింప నోపునని తద్వ్యధలెల్ల సహించి యుదయ
గరిమ దశాస్యు మోలకును గైకొని పోరొకొ వాయునందనా!

చ॥ దశముఖ సమ్ముఖంబునను దద్దయు గాగల వాక్ష్పచూరముకా
పికదముగా నొసర్చిన భవిష్య విశేషఫలంబు పేర్కొన్న
విశసన తుల్యమై దనరు విస్తృత వాలముగాల్చి నీతిచే
ప్రశమితవహ్ని దాహముగి భాసితే గాదొకొ వాయునందనా!

॥ దనుజవరేణ్య నాజనటు దాహితమయ్యును శీతలంబుగా
జనక సుతాప్రభావమున శాంతముజేందిన వహ్నితృప్తికై
పనీగొని లంక నెల్లయును భస్మముగాగ బరాక్రమించినట్
దనుజులు బాలవృద్ధ సహితంబుగ మృగ్గగె వాయునందనా! ౫౦

చ॥ అసుర వికేతవంబుటుల నెగ్గినమర్మణమంది మూలగా
కనిమ్మసిజెంది జీవతతి క్రందియడంగ దృఢోపమంబుగా
బ్రసరితమైన నార్తరవ బాధితమై దిశలాప్ప నీతకై
వ్యసనము జెందవే కుశలవాతక నేరుంగక వాయునందనా! ౫౧

ఉ॥ చాఱలు లాకసంబునను జానకి సౌఖ్యము ముచ్చటించగా
దీరిన మానసవ్యధల దెప్పన నామెనుగాంచి ధీరతకై
పారిసిధిక్ దరించుతరి వాయువు సందితమైవెలుంగ నొ
ప్పారు పతంగ రాఙ్గతిభ భాసలనే మును వాయునందనా! ౫౨

చ॥ వనధి తరించువేగమున వారిద గజకాన సన్నిభంబుగా
వినబడు నాదమయ్యెడల వీనులబండువు బెంప నెద్దరికై
వనచరులెల్ల గూడి నిజవాలములెత్తుచు వృక్షశాఖలకై
గొని లగ్నపైకి చూడ్కులిడి గూర్చివెలుంగరె వాయునందనా! ౫౩

చ॥ కనబడె నీతయంచు ఘనకౌతుక వాక్యము నుచ్చరించుచుకై
వనచర మిత్రసంతస మువార్యముగాగ ధరిక్రిడిగి వా
రోనరగజేయు సత్కృతుల నుబ్బువహించి ఫలాదులాసుచుకై
మనవే కథాప్రసంగముల మన్నినైకై కొని వాయునందనా! ౫౪

చ॥ వనధినిచాటు టాచీరఘువర్ముని కామిని గాంచినచ్చు భా
తకను వివరించి మిత్రసహితంబుగ గౌతుక ముప్పతిల్లగా
జని మధుపాన సక్తులగు సఖ్యుల కోరికదీర్చివేగ మా
యినకులవర్ము సన్నిధిని నిమ్ముగజేరవే వాయునందనా! ౫౫

చ॥ రాముని సన్నిధానమున రాక్షస మధ్య వసించియుండు త
హ్నిమిసి వతకనంబు దగు భంగి వచించి శిరోమణీంద్రము
హ్నిమ యశోధిరామమును స్త్రీయు భక్తిహాసంగి రాఘవుఁ
దత్తి శాంత హృద్యుగన ధీమని జేచు వాయునందనా! ౫౭.

చ॥ జనకజ గాంచగైకొని సాహసముగ్గన సత్యరించ నె
ఘ్నిమున పేరుగానక సమన హేతుల్ గనుచుండ గౌగిట
గాని రఘరామవసూతి-యేటు గూర్చి జరంబును గుస్తరించి చే
చ్చెరుగద నీశరీరమున స్త్రీయబలంబును వాయునందనా! ౫౮.

చ॥ పగలు చికిష్యుఁడగు దలచి దా. ప్రస్థై బలాదికంబుల
ముడమున విన్నమీదట శమాసరింబును నాజ్ఞ చేయగా
మహాత్మురాము గడువేడుక మూపునజేర్చి మోయుచు
దనులభక్తి భావమును సమ్మతిజూపవే వాయునందనా! ౫౯.

చ॥ ఎవ సమాచ వేగులగు పంకరుళోప సుఖాచి పీరులా
హవముని రావణుఁడ వాయు డంక్షముతో వెలుగొంద వాని
గున ఎవరాజిలో నిజహూషిని రాముడు నిల్చి తోయి
స్వమొనరించు మంత్ర మదాధ్యత బూనడ వాయునందనా! ౬౦.

చ॥ నీరధితమండలుల నిల్చిన రాముని రావణానుజం
దారయ జేరవచ్చిన సహాయమొచ్చి సఖిత్యమేర్పడక
గూరిమిజూపి కార్యమచకూల్యముగా గర్చి సాగరో
త్తరా కార్య భారమున దాల్చినహింపవే వాయునందనా! ౬౧.

చ॥ జేరి యావిభీషణుని చెల్మికి సంతసమంది రాము డొ
ప్పారు సుహృత్స్వభావమున భాసీలి లంకకు రాజుచేసి వి
స్తార యశోధిరామముగ సాగరమున దరిమించ వేగదో
స్సారము జూపడే దశదిశల్ వెలుగొందగ వాయునందనా! ౬౨.

చ॥ సాగరు డా రఘూర్వహుని సాయక తీవ్రము నోర్వలేక ని
ర్వేగతరంగుడై నిజశరీరముతో బొడవూపి తైల సం

యోగముచేత నొప్పు శతయోజన సేతును గట్ట శిల్పి శా
స్రాగమ వేత్తయో నలుది దద్దయు బూపుడె వాయునందనా! ౬౩
౫॥ సలకృత సేతుమాగకమున సర్కిలి లంకను జేరి పేర్చినక
దులవ దశాస్య సూనడోగి దుస్సహ నాగమశాస్త్ర బద్ధులై
యిలబడ రామలక్ష్మణుల నిమ్మల జేయగ వైసలేయుడుక
బలిమిని సర్పబంధనము బాయగజేయడె వాయునందనా! ౬౪.

౬॥ రాతుసముఖ్యు డంప సురరాజ్యయదోద్వలుడై దనర్చు ధూ
మాత్ముడు యువరంగమున రావణబోలి విరాజిలంగ గో)
ధేక్షణ తిత్తవహ్నిసటునేష్టతశేసి సగోత్తమంబునక
దక్షణ మాతనిక దుసమి దర్పము జూపవె వాయునందనా! ౬౫.

౭॥ తదుపరి వజ్రదంష్ట్రు సడిదంబున సంగదు డాజి దుగంపగా
విదితయశుం డకంపనుడు వేగముగా రణకేళి సర్పిణి
హుదయున వానినోర్చి నిజమృత్తి నిపీడితుశేసి చెట్టుచే
జదమవె వాని మస్తకము చిటిపడంగగ వాయునందనా! ౬౬.

౮॥ నీలునిచే బగ్గిహస్త డోగి నీగ్గిన పిమ్మట రావణుండు దు
స్థిలును వచ్చి లక్ష్మణుని శిశువు శక్తిని గొట్ట ముప్పచే
నాలమునందు మూర్ఖిలగ నారయవాని నోసర్చి లక్ష్మణుక
నిలగ రాము జేర్పవె నిలింపులు మెచ్చగ వాయునందనా! ౬౭.

౯॥ అగనముండు మూర్ఖిలియు సంతట మేల్కొని నట్టిరావణుక
దురముగదాత రామునికి దోడ్పడ సయ్యెడ వాహనంబువై
స్థిరముగ నిల్వ డైత్యు డోగి దీనిత జెంది వినష్టచావుడై
బిరిబిరిచారి పోయెగద నింకము డిగుచు వాయునందనా! ౬౮.

౧౦॥ ఘనడగు కంభకణక డని గాలుని బాంధవుడై చనంగ మీ
రిన తమకంబు తోడ జెలరేగి సరాంతకు డాదీగా దశా
స్యని లనయుత్ మహాదరుడు సుద్ధతి బోగొనరించ సంగదుం
డనునముడై సరాంతకుని నాజినిదుగంపడె వాయునందనా! ౬౯

౬॥ అంతట భీకరుండగుచు నాలముజేయ గడంగినట్టి దే
వాంఠకు ముష్టిఘాతమున యావ్యపురాతిఘదేసి యాజిసి
ద్ధాంత నిరుక్తశక్తిసముదంచిత భంగి తగ్గ ద్రిమస్తకుఁ
వంతగ ఖడ్గపాతమున విధుని శేయవె వాయునందనా! ౨౦

౭॥ నీలునిచే మహాదరుడు నిజైతుడై పడ మత్తు డుగ్గుడై
కాలునిధింగి నాబువభు గశ్మలుచేసియు వానిచే జెడఁ
జీలైన మూకలై నిలిపి సిద్ధబలుం డతికాయు డెమ్మయిఁ
దాలిమిలేక వానరుల దగ్గము చేయడె వాయునందనా! ౨౧

౮॥ వసుసూనూతి లబధరవై భవ మొప్పగ వానరౌఘముఁ
జెంకెడి భాన్యమాలినుతు శ్రీలుసులక్ష్మ డోర్పివాయు బో
ధనమున గీట దుఃఖపమ తండ్రికి మేలొసరింప దృవుడై
ఘనముగ నింద్రజిత్తు డొగి క్రౌర్యము జూపడె వాయునందనా! ౨౨

౯॥ రెండవసారి రావణి పరిశ్రమలబ్ధమహాస్త్రివ్రే
గుండగుచుఁ వియ్యలి నకుంతిత వీర్యముతో జరించుచుఁ
దండి మగంటియిఁ జెనుప తద్వ్యధ జిక్కక గోకధీరతఁ
భండనమందు నిల్చినివి భద్రమొసంగగ వాయునందనా! ౨౩

౧౦॥ అని గపిసైన్య మెల్లయును సర్కకులాధిపులుఁ బడఁ వడిఁ
జని యతివేగ మావధుల శైలముదెచ్చి పురస్సజీవులై
దినకర వంశశేఖరులు దేజరిలఁ గపిసేన మేల్కొనఁ
దనరిచి జీవప్రపద వదాన్యత గాంచవె వాయునందనా! ౨౪

౧౧॥ సమయమునఁ సహాయపడజాలగమున్నె పితామహాస్త్రి పా
తమును సహించి యుంటివి ముదుబున దానిభలంబు కేర్పిమ్మె
సుమహితకార్య మిప్పది శోభిత గాదె విరించి ముఖ్యులుఁ
బ్రముదితులై వెలుంగ రిపుభంగము సేయర వాయునందనా! ౨౫

౧౨॥ అటుల పితామహాస్త్రి మొగి వ్యగ్ధముగాగ నీకుంభ కుంభులఁ
బటులై యుద్ధ దుర్ముదుల బజ్జింపు ఖం డనుపంగ సౌరిచే

వాయునందనశతకము.

- బటిలుదు కుంభముక బడగ గుర్జితుడైన నికుంభ ముట్టిచే
బటివు సెడంగ జంపవొకొ భండవభూమిని వాయునందనా! ౭=
- (కణమున దండ్రీబోవి మకరాక్షుకు నా ఖరసూను డంత జా
రణగణ విభ్రీషుంబు దగ రాజిలి వానరచాపవహ్ని భీ
షణు డగుటక రఘూద్వహుడు సత్వరుడై గమనించివాని ధా
రుణి బడజేయడే దివి మరుత్తులు మెచ్చగ వాయునందనా! ౭౭
- || ఖరసుతు ఠాజి గూలిస వికాసము దప్పి దశాన్యునండ భీ
కరశరు డింద్రజితు పని గైకొనిజేయు నికుంభిలంబు వా
నరగుమిచే విఘ్నానడ నైపుణిజూపి గురుత్రసూనుచే
దురమున జాపవోపుషవె దుందుభు లొప్పగ వాయునందనా! ౭౮
- | తనయుడు దెచ్చి గోపమున దక్షణ మోజిసి రావణుండొగ్గె
ఘనుని సుమిత్రసూను నటు ఘంటులశక్తి పీ మూర్ఖిలంగ నే
సిన సకలౌషధి ప్రసాదిద్ధనగంబును దెచ్చుకార్యముక
బనిగొని బూసవే దనకు బట్టిని నంతట వాయునందనా! ౭౯
- దుండలకొండకై ననెడి మాగకమునందొగి ధాన్యసూలికిక
ముందట నక్ర మోటుల మూపినకాపము బోనడలచి నిం
బొందగ మాయమాని యగు పుణ్యజనుక బరిమార్చికొండనే
తొందరచే దెగల్చికొని దూకవె లంకకు వాయునందనా! ౮౦
- తెచ్చిన దోగ్గణైలమున దీప్తి వెలుంగు మహాశధంబులక
మచ్చికతో సుషేణుడు క్రమంబుగ నెల్ల గ్రహించి లక్ష్మణుక
జెచ్చెర మూర్ఖమానునటు చేసి వెలుంగగ రాముడెమ్మొయిక
జచ్చి జనించినట్లు సహజస్మృతి గాంచడే వాయునందనా! ౮౧
- బ్రతికిన సోదరుం గలసి బాహుబలంబు విశేషమేదగక
కృతగుణ తంకృతి ధ్వనుల ఘోరకృతి దిమృల బిక్కుటిల్ల గా
తవరచాపుడై వెలుగు దాశరథిక గని రావణుం డనిక
రాశజేకొనియు బాయకజేయడే వాయునందనా! ౮౨
- శనిని స్వందన వర్షముతోడ సంప వే

వాయునందన శతకము.

గమున యిహువహును ఘనకౌతుకమొప్పు రసంబు నేక్కిప
జ్జిగమును శరప్రపీడనత భిన్నుని జేయుచు విక్రమించిన
భ్రమగొని తేరిపై బడడె రావణు డెమ్మియు వాయునందనా! ౫౩

చ॥ సమరముఖంబునకా దనుజసత్తము డట్లు పరాజ్ఞుఁబుడునా
సమయమునందగన్యు డొగి సార రహస్యము రామమూర్తికిన్
గ్రమముగ జెప్పిబోవగ జగన్మయమై దగు విక్రమంబుతో
సమరహితారియై దశరథాశ్మజు డొప్పగ వాయునందనా! ౫౪

చ॥ గగన సముద్ర సామ్యములు గానగరాని విధంబునకా సమం
బుగ రణకేళిసల్పు రఘుపుంగవ రావణ తుల్యముకా వచిం
పగ నొగిలేక బోయెగద భావనజేయగ నెల్ల భంగులకా
భగ సుర కెన్న రోరగులు కౌతుక మండగ వాయునందనా! ౫౫

చ॥ చిరము శరప్రవేగమున నిద్రయగుండగు రామభద్రు డ
జ్వేరువుగ దైత్యవర్యు దశశిఖములకా సకరిటకుండలొ
త్పరముగ నూరుమారులు డెగంబడజేసిన బుట్టుచుండగా
స్మరణకు దానికారణము వయ్యన వచ్చెగ వాయునందనా! ౫౬

చ॥ వరబలముకా స్మరించి రఘువర్యుడు మాతలీపోధనంబునకా
సరసిజసంభవాస్త్రమున సమ్మతి రావణు గూలనేయగా
సురగరుడోర గాదులొగి శోభిలుచుండగ రావణానుజుం
డగయ సహోదరసిద్ధికి వ్యాకులమందడె వాయునందనా! ౫౭

చ॥ తదుపరి లోకసమ్మతికి ధర్మవినష్టణు డంగనామణికా
విదిత మహాగ్నినందిశిత విస్ఫుటశుద్ధ పవిత్రమూర్తిగా
బదుగురు దేవముఖులొగి పల్కగ జేకొని పుష్పకంబునకా
బడిజముగా నయోధ్య గను భావము జూపడె వాయునందనా! ౫౮

చ॥ సమరమునందుబడ్డ కపిసైన్యము మేల్కొనినట్లు లేవగా
నమరవరుం డనుగ్రహము నారయజేయ నయోధ్యకయ్యెడకా
విమలమనః ప్రమోదమున వేగమె బోరె విమానమేక్కి ౫౯

శుక్లుగ రఘూద్వహుండాసగు మన్నన గైకొని వాయునందనా!

గీతిమై సయోధ్యలో సఖిల కౌతుక మొప్పు మహాభీషకమం
దరయగ సత్కృతులీ వడసి యా రఘురాముని నాజ్ఞ నెల్లరుక్
ద్భుతి చనంగ నీవచట దాస్యమొనర్చుచు నుండిసర్వముకొ
మరచి విభోధనాభి సుగమంబు వహించవె వాయునందనా! ౯౦

౯౧ రాముని సత్ప్రసాదమున రాజీలి భక్తుల బ్రోవ నెల్లడ
క్షేమవిధాయితై నేగడి శేముషి రామునియందె వతికలన్
గీముగ గంధమాదనము గీతిక వహింపగ వాయుభంగి ని
మోముడవై చరించవె ప్రసన్నముఖంబున వాయునందనా! ౯౦

౯౨ కోరిక లేకపోయినను గుర్తిని రాముని శాసనమ్మునక
వారిజసంభవత్విచును వచ్చెడిబ్రహ్మ యంబునందు స
వ్వారిగ నేయస్థిపడి వక్రతలేక జరించుచుండు వం
దారుజనావనోద్భవ ముదారత జూపె వాయునందనా! ౯౩

౯౩ హిమోవదగంబునక నిలిచి యంతిహిత గొనరింపడివ్యక్తం
జము గొననేగు భీమునకు సమ్మతి సోగిభావ మేర్పడక
నుమహోత విశ్వరూపమును జూపి సహాయము చేయవే సుబో
ధమునను సాహసంబుగ సర్వవిధంబుల వాయునందనా! ౯౪

౯౪ బలప్పు యశంబు బుద్ధియు శుభంబాగి ధైర్యము నిర్భయత్వము
మృలికము లేమి వాక్పటిమ మాంద్యవిహీనము నీదుసంస్మృతి
దొలగకనుండు నెల్లడల దోచవు జాడ్యము తెవ్వెయుక ధరక
సలలితభంగి భక్తులను సమ్మతి బోగవవె వాయునందనా! ౯౫

౯౫ భవదన్యులపసరిబు నిజభక్తులపాలిటి కల్పవృక్షమై
భవభయ గర్విముక్తియొగి భానీలుచుండ భవత్పదాబ్జముక
ధ్రువముగ నమ్మినాడ నను దోషినిగా దలపంగ బోకుమా
రవశతవర్షా తృనిధి రాక్షసమృదన్ వాయునందనా! ౯౬

౯౬ సులస్మి పుట్టుచుండుటయు తద్వయము మానస వృత్తియుండగా

ఫలములు వైవికంబగుచు భాసీలు నందుకు గుండ యోగ్యమే
కలుములు లేములుగ గలుగు గాలవశంబున గాకపోవునే
చలనములేని నీదరణసంస్కృతి నివృత్తి వాయునందనా! ౯౬

ఒకఁడును గాలవేగమును సర్వవిధంబుల జూచి భూచి మీ
రగ విహితంబుగాని విధి రంజిలుచుండగ భ్రాంతి యేర్పడెక
యంగములు సెల్లినక జెడునె యొప్పిడమా కులధర్మమెయ్యెడక
సుగమము జూపవయ్య-విధి శోభిల నిద్ర వాయునందనా! ౯౭

౯॥ పురముల బల్లెలకనిలచి భూసురకృత్యము నిర్వహింప దు
వక-రమగు కాలమేర్పడియె గర్హకతోఁగములైన నిందలక
బొరలి గృహంబులను భుక్తికి లేక కృశించి చావ
దరుణములేర్పడెక ద్విజుల దద్దయు బ్రోవుము వాయునందనా!

౧॥ ద్విజులు కలఁచిత్రంబులగు దీనతలేక దనర్చుచుండినక
గుజుల బాధలేర్పడక గూర్చినిబోవగ బూనువారిలై
విజిత దుఃఖులై మనుచు వేటక-దలిర్చు మహాత్ములొప్పుగా
భజనమొనర్చి నిచరణ పంకరూపంబుల వాయునందనా! ౯౯

౧॥ భూసురరక్షణంబునను బుహులమైన హవిస్సులేర్పడన్
ఘోషముగోవులన్ దనుప గాలవయోడము విచ్చు వృష్టులన్
భాసీలు సస్యగండదలు బాధలడంగును మానువాల్సినో
మీ నము లేవ్వ నీ హని మేని దీర్చగ వాయునందనా! ౧౦౦

౧॥ గోవుల విప్రపుంగవుల గూర్చినిగాడెడి దానికన్న సం
భావనమైన ధర్మమిల భాసినోపునె మాలమాదిగల్
భూవివరమృగసన్ బ్రబలి భూసురవణము వేడబొచ్చినన్
బోవగ బూను సద్విములపుణ్య డెవండగు వాయునందనా! ౧౦౧

౧॥ కృపగలదేని లోకహితగీర్తి వహింపదలంచిలేని బృ
హ్మపదము బూనువాడవను మాటనిజంబగునేని ఘోష
పపుకలి భాధ విపులను చాసి యడంగగ వికృమింప ని

హామీనందన శతకము.

చ॥ మృదువునుతోడ నిన్ దలతు గావుము వేగమి వాయునందనా!

చ॥ దివదీపమొన్ ద్విజుల్ నిగతు దృష్టవిధమున సంస్కృతాచ్చుచున్
విసమితజీవ్యాచారము వృత్తిని నొప్పి కులాభిమానమున్
మనమున మానకుండినను మంచి జగంబున జేజరిల్లెదన్,
గనుక ద్విజుల్ కులచితముగైకొన జేయుము వాయునందనా! ౧౦౩

చ॥ దివిజులు మిన్నకుండినను దీప్యమగుల్ మూరివర్యు లిష్టు భూ
దివిజులభంగపాటులు మదిన్ నలపోయక మూరకుండినన్
వివిధపురాణధర్మములు వేదము లాగమనిశ్చయంబులున్
మృగముగ నీటిమగ్గులుగ రూపరిబోయెడి వాయునందనా! ౧౦౪

చ॥ కోరిక వేషప్రవర్తకులు ముదంబున నిర్భయవృత్తి వర్తిలన్
వారిజుల వారి దెందముల సంశయముల్ చేడ శుద్ధభావులై
వ్వారి మనంబునన్ దనర గాశ్రయి బోవగ వై దిక్కులన్
దారుల కరణ్యమంచు దలపన్ దగ బోవుము వాయునందనా! ౧౦౫

చ॥ ఏనొగి బోవుచోటికి నహీనకృపామతి దోడునీడ గా
బూనికతోడ వర్తిలుచు బూనినదెల్ల ఫలించనిత్యమున్
మానక నీ పదాబ్జముల మాననమందొగి చేచ్చి గొల్చెదన్
దీనుని జిన్న చేయకుము దీనిజనావన వాయునందనా!

చ॥ జయజయ! జానకీహృదయ సంకటమోచన! కీర్తిమండితా!
జయజయ! గోష్ఠదీక్షిత విశాలసరి త్పతి! నిర్జితాసురా!
జయజయ! దగ్ధచైత్యపుర! సర్వసురామర వంద్యవర్తనా!
జయజయ! భక్తవత్సల! నృశంసవిదారణ! వాయునందనా!

చ॥ పిన్నమరాజవంశమున బేర్పిని వెంకటపట్టయాభ్యుత్తన్
బున్నమమట్టు రాజులకు బుట్టితి స్కందపురంబునన్ మహా
పన్నత గావలిన్ నిను సభక్తి భజించితి సత్పుసాద సం
భిన్న విపచ్చయన్ములను సిద్ధిసానోగుము వాయునందనా! ॥

13486